

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Елица Георгиева Деливерска-Александрова, доктор

Външен член на научно жури (заповед № Р-109-383/19.09.2025 г. на Ректора на
Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Относно: процедура по придобиване на НС доктор на науките

Област Висше образование: 7. Здравеопазване и спорт

Професионално направление: 7.1. Медицина, Специалност Хирургия

Катедра „Обща и оперативна хирургия“ при ФМ – гр. Варна.

Автор: д-р Янко Георгиев Янков, доктор

Общо представяне на процедурата и характеристика на дисертационния труд

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на заповед на Ректора на МУ – Варна № Р-109-383/19.09.2025 г.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител са в съответствие с чл. 44 (3) от Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Варна.

Структурата на труда отговаря на академичните изисквания: въведение и обзор, цели и задачи, материал и методи, резултати, обсъждане, изводи и приноси, библиография. Има представени 10 публикации във връзка с дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа 222 страници и е онагледен с 93 таблици, 41 фигури и 9 изображения. Библиографската справка включва 428 литературни източника на английски език. Обсъден, приет и е насочен за защита пред научно жури от Катедрен съвет № 10, Катедра по обща и оперативна хирургия на Факултет по медицина към Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна, на 09.09.2025 г.

Кратки биографични данни за автора

Доц. д-р Янко Георгиев Янков, доктор, е роден на 17.04.1989 г. в гр. Шумен.

– 2014 г. – завършва Медицина във ФМ на МУ – Варна, с отличен (6.00) успех и получава награда „Златен Хипократ“ и награда „Първа степен“ от Българския лекарски съюз.

– 2016 г. – придобива степен *магистър* по специалност *Здравен мениджмънт*.

– 2020 г. – придобива специалност *Лицево-челюстна хирургия*.

– 2021–2022 г. – докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Обща и оперативна хирургия“ при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна.

– 2023 г. – успешно защитен дисертационен труд на тема: „Стойности на прокалцитонина и делта неутрофилния индекс в хирургията на възпалителните заболявания на главата и шията“.

– 2015 г. и досега – лекар в Клиниката по лицево-челюстна хирургия към УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – гр. Варна.

– февруари 2019 – октомври 2019 г. – *хоноруван асистент*, специалност „Орална и лицево-челюстна хирургия“, към Катедра „Обща и оперативна хирургия“ и Катедра „Орална хирургия“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна.

– октомври 2019 – юли 2023 г. – *редовен асистент* по специалност „Лицево-челюстна хирургия“ към катедра „Обща и оперативна хирургия“ на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна.

– 2023 г. – *АД главен асистент* в катедра „Обща и оперативна хирургия“ на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна.

– 2024 г. – *АД доцент*.

Доц. д-р Янко Янков, доктор, ръководи учебни занятия по лицево-челюстна хирургия на студенти по дентална медицина и медицина от четвърти и пети курс (българско и англоезично обучение) към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна.

Владее английски език на много добро ниво.

Член е на БЛС.

Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

На рецензиране е представен дисертационен труд, посветен на лимфните възли на главата и шията в контекста на лицево-челюстната хирургия – тяхната нормална анатомия, топография и най-чести заболявания, с акцент върху клиничната значимост, диагностиката и различните подходи за терапевтично поведение. Разглежда се актуален, основен и важен проблем за хирургичната практика. Представеният литературен обзор е всеобхватен и задълбочен, написан с добър научен стил, с подчертано аналитично отношение на дисертанта към разглеждания проблем, което показва неговата добра теоретична подготовка. Ясно и мотивирано са обяснени предизвикателствата, свързани с диагностиката и клиничното поведение.

Формулираните цели са ясно дефинирани:

1. Да се извърши съвременен и подробно цитологично, хистологично, анатомо-топографско и анатомо-онкологично описание на регионалните лимфни възли в областта на главата и шията, с акцент върху тяхното значение в лицево-челюстната хирургия.

2. Да се анализират заболяванията на лимфните възли в лицево-челюстната област при хоспитализираните в Клиниката по лицево-челюстна хирургия пациенти, с разпределение по пол, възраст и клинична диагноза.

3. Да се класифицират заболяванията на лимфните възли в основни диагностични групи и да се изследват честотата и характеристиките им в клиничната практика.

4. Да се проучи етиологичният бактериален спектър при пациентите с абсцеси и флегмони, произхождащи от лимфни възли на главата и шията.

5. Да се изследва антибиотичната резистентност при пациенти с инфекциозни заболявания на лимфните възли, с анализ на връзката между пол, възраст и вид на изолирания микроорганизъм.

За реализиране на определената **цел** дисертантът си поставя за изпълнение следните **14 задачи**:

1. Да се извърши систематичен обзор на съвременната научна литература, касаеща цитологичното, хистологичното и анатомичното устройство на лимфните възли в областта на главата и шията.

2. Да се опише топографското разположение на лимфните възли в областта на главата и шията и да се систематизира тяхното разпределение по анатомични нива с оглед на клиничната им значимост.

3. Да се анализира анатомо-онкологичната роля на лимфните възли като регионални структури при злокачествени новообразувания в лицево-челюстната област.

4. Да се създаде ретроспективна база данни на пациенти със заболявания на лимфните възли, преминали през Клиниката по лицево-челюстна хирургия за 10-годишен период от време.

5. Да се извърши статистически анализ на честотата на заболяванията на лимфните възли в лицево-челюстната област в зависимост от възрастта, пола и клиничната диагноза на пациентите.

6. Да се направи детайлен клиничен анализ на представителни случаи от всяка основна диагностична група.

7. Да се изготви диагностична класификация на заболяванията на лимфните възли в лицево-челюстната област по етиология – неспецифични, специфични, реактивни и хронични лимфаденити, лимфопролиферативни и метастатични болести.

8. Да се проучи разпределението на пациентите по формираните диагностични групи и тяхната честота.

9. Да се сравнят клиничните особености на всяка група по отношение на пол, възраст и локализация на ангажираните лимфните възли.

10. Да се определи и анализира микробиологичният спектър при пациентите с гнойно-възпалителни процеси, произхождащи от лимфните възли на главата и шията.

11. Да се идентифицират основните бактериални причинители на лимфогенни абсцеси и флегмони и да се определи тяхната честота.

12. Да се обработят резултатите от антибиограмите на пациенти с инфекциозни заболявания на лимфните възли, включени в изследването, и да се оцени степента на антибиотична резистентност спрямо основните групи антимикробни средства.

13. Да се анализират връзките между антибиотичната резистентност, пола, възрастта на пациентите и вида на изолираните микроорганизми.

14. Да се предложат обосновани препоръки за емпиричен избор на антимикробно лечение при инфекциозни заболявания на лимфните възли в лицево-челюстната област.

Изследването е ретроспективен и описателен анализ на клинични, микробиологични, образни и хистологични данни от пациенти с болести на лимфните възли на главата и шията.

Кратко съдържание и методика

Изследването е ретроспективно и обхваща всички пациенти с лимфаденопатии, хоспитализирани в Клиниката по лицево-челюстна хирургия на УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна, в периода 01.01.2015–31.12.2024 г. (n=563 от общо 8325 хоспитализации; 6,76%). Изследването е одобрено от Комисията по етика на научните изследвания (КЕНИ) към Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна, през 2025 г.

Общият брой на преминалите през клиниката болни е бил 8325: 4756 мъже и 3569 жени, от всички преминали пациенти 6,76% са със заболявания на лимфните възли.

Случаите са групирани в девет нозологични категории (вкл. актиномикоза, саркоидоза, туберкулоза, фелиноза, метастатично ангажиране, лимфопролиферативни заболявания, хроничен реактивен лимфаденит, абсцеси/флегмони, остър лимфаденит). Пациентите са анализирани по пол, възраст, вид лечение и антибиотична резистентност.

Хистопатологичните данни са направени на базата от биопсичен и оперативен материал; описани са морфологични признаци и онкологични параметри, включително резекционни линии и Т-стадий при неоплазии.

При гнойно-възпалителни заболявания е проведена стандартизирана микробиологична обработка и тестване на антибиотична чувствителност по EUCAST/CLSI.

Основни резултати (подбор)

В раздела с резултати са представени количествени данни за честота по групи, разпределение по възраст и пол и терапевтично поведение. Например, най-високи средни годишни стойности са установени при лимфопролиферативни заболявания и метастази в шийни лимфни възли, докато най-ниски – при редките инфекции (фелиноза, туберкулоза).

Подробно са анализирани подгрупи при лимфоми (вкл. при пациенти <18 г.).

Микробиологичният раздел разглежда доминантни аеробни и анаеробни причинители (вкл. *Streptococcus* от *viridans*-групата, *Fusobacterium*, *Prevotella* и др.) и очертава тенденции за повишена резистентност към макролиди и клиндамицин – аргумент за рутинно антибиограма-обусловено лечение.

Онкологичният раздел акцентира върху клиничната важност на метастатичното ангажиране на лимфните възли за стадирането и комплексния терапевтичен план при тумори на глава и шия.

Аналитични бележки и научна интерпретация

Дисертационният труд се отличава с изчерпателен клинично-патологичен и микробиологичен анализ на пациенти с лимфаденопатии в областта на главата и шията в отделение по ЛЧХ. Комбинацията от клинични, хистопатологични, образни и микробиологични методи, обединени през призмата на клиничното поведение и лечението, осигурява надеждна основа за вземане на терапевтични решения и за формирането на емпирични протоколи на базата на антибиограми. Стриктното спазване на EUCAST/CLSI повишава качеството и приложимостта на резултатите.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на настоящият дисертационен труд са значими за съвременната наука и клинична практика, като са формулирани по следния начин:

1. Извършен е пълен цитологичен, хистологичен и анатомо-топографски анализ на регионалните лимфни възли в областта на главата и шията, с акцент върху значението им в лицево-челюстната хирургия.

2. Извършен е детайлен анализ на демографско разпределение на пациентите с болести на лимфните възли в лицево-челюстната област по възраст и пол.

3. За първи път в България е направено голямо и детайлно сравнение между оперативното и консервативното лечение при пациентите с лимфаденопатии в лицево-челюстната област, което отразява значителния превес на хирургичните интервенции.

4. Описана е етиологичният бактериален спектър на острите гнойни лимфаденити на главата и шията и произлизащите от тях абсцеси и флегмони.

5. Направена е оценка на антибиотичната резистентност на изолираните щамове при гнойните лимфаденити на главата и шията, която позволява по-прецизен избор на антибиотично лечение.

6. Изготвени са препоръки за клиничната практика при лечението на пациенти с метастатично ангажиране на лимфните възли в областта на шията.

7. Доказана е висока антибиотична чувствителност на чревните бактерии и контрастираща частична до висока резистентност на стафилококите към редица антибактериални агенти при гнойните инфекции на лимфните възли в лицево-челюстната област, което може да подпомогне избора на емпиричното им антибактериално лечение.

8. Доказана е обособена антибиотична чувствителност по пол при острите гнойни лимфаденити на главата и шията, спрямо която антибиотикът *pipebacillin* е с трикратно по-висока ефективност при мъжете в сравнение с жените.

9. Формирани са препоръки за оптимизиране на антибиотичната терапия при острите гнойни лимфаденити в лицево-челюстната област, базирани на установени закономерности в специфичната резистентност по пол— мъжете са с по-висока чувствителност към повечето антибиотици, докато жените изискват по-прецизен подбор.

Това е първото ретроспективно кохортно изследване у нас, което систематизира честотата, клиничния профил и терапевтичното поведение при девет основни нозологични групи лимфни заболявания в лицево-челюстната област с безспорна практическа полза по отношение за реалистично планиране на ресурси и поведение по клинични пътеки. Създаването на стандартизирана хистопатологична рамка за верификация по основни диагнози (вкл. онкологични параметри и резекционни линии) би могло да подпомогне мултидисциплинарните решения и улеснява поставянето на диагноза в широкия диапазон от диференциални диагнози. Микробиологичното верифициране с антибиограма при абсцеси и флегмони, проведено по EUCAST/CLSI, показва актуални релевантни тенденции в резистентността на микроорганизмите (напр. при *Streptococcus viridans*-групата), и може да служи като основа за формиране на антибиотична политика на лечебните заведения, а и в по-глобален мащаб.

Анализът на епидемиологични модели —структура по възраст и пол, вариабилност във времето и по нозологични единици може да спомогне за идентифицирането на групи с по-голям риск, което да насочи към приоритизиране на диагностицирането, лечението и

проследяването. Онкологичният фокус върху метастатичното ангажиране на лимфните възли подчертава неговата прогностична стойност и е важен по отношение на стадирането на заболяването и избора на лечение – мултимодално лечение – хирургично, лъчетерапия и химиотерапия. Образователният принос се изразява в синтезиране и създаване на клинично ориентирана рамка – анатомо-топографски характеристики – патология – лабораторни изследвания (образни изследвания, микробиология, серологични изследвания) – диагностика – лечение, приложима за обучение на специализанти и студенти по ОЛЧХ и сродни специалности.

Преценка на публикациите, свързани с дисертационния труд

Представени са десет публикации, свързани с дисертационния труд, като доц. д-р Янко Янков, доктор, е първи автор в осем от тях. Пет от публикациите са в списание с импакт фактор.

Лично участие на дисертанта

Проведените изследвания и наблюдения на пациенти и произтичащите от тях изводи и приноси в дисертационния труд са лично дело на автора.

Автореферат

Авторефератът съдържа 76 страници и е изготвен съгласно изискванията на ЗРАСРБ и нормативната уредба на МУ – Варна. Отражава резултатите, постигнати в дисертацията.

Забележки и препоръки

Предоставеният ми дисертационен труд е напълно в съответствие със ЗРАСРБ и с Правилника за прилагането му, както и с Правилника на МУ – Варна. Нямам забележки и препоръки.

Заключение

Представеният дисертационен труд е добре структуриран, методологично издържан и ясно ориентиран към клиничната практика. Получените резултати са достоверни, интерпретирани коректно, и водят до значими теоретични и приложни приноси в областта на лицево-челюстната хирургия. На основата на този анализ давам положителна комплексна оценка на дисертационния труд на тема „Лимфни възли в лицево-челюстната хирургия – в норма и най-чести заболявания“, и ще гласувам с „ДА“ доц. д-р Янко Георгиев Янков, доктор, да придобие научната степен „доктор на науките“ по научната специалност „хирургия“.

София, 25 октомври 2025 г.

Подпис:

(проф. д-р Елица Деливерска-Александрова, д-р)

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679